

Workshop Voedselbos

20 deelnemers (2 mannen, 18 vrouwen ;-)

Inleiding door: **Wouter van Eck**, eigenaar en initiatiefnemer van Voedselbos *Ketelbroek* in Groesbeek.

Moderatie en verslag: Hanny van Geel (Voedsel Anders/Toekomstboeren)

'Voedselbos' doorbreekt het idee dat voedselproductie en bos kunnen niet samen kunnen. Het kan wel: grote soorten-rijkdom, en een ecosysteem dat werkt. Alle leven is gebaseerd op bladgroenproductie. Planten maken het, anderen leven ervan. (direct en indirect). Het bos is opgebouwd uit 16 soorten, een bont palet van bomen, struiken en hagen. Totaal 2,5 ha groot, waarvan 0,8 ha natte natuur. Bos 5 jaar geleden aangeplant en er is ca.5 jaar nodig voor soorten in productie komen (noot 10 jaar). Nu al super oogst. Goed voedselpakket per ha, *financiële* opbrengst 3000,- per ha voor 0,5 dag werk per week.

Principe van bos is: bos zorgt voor zichzelf, geen input nodig na beplanting. Er zitten schimmels in de bodem die zorgen dat je geen mest nodig hebt. In het bos groeien eetbare of nuttige planten. Door de jaren heen ontwikkelt het bos zichzelf, eerst komen er planten, daar komen dieren op af, daar komen predatoren op af (dieren die deze dieren eten). Er is een ontwikkeling van de ene naar de andere soort, zowel bij dieren als bij planten.

Organische stof: Het organische stof gehalte in een bos bouwt snel op en is heel hoog. 1% organische stof betekent 170.000 liter wateropslag! Koolstofvastlegging in bos is hoog: bomen leggen koolstof vast en brengen het de bodem in. Ter vergelijking: een koe eet gras en zet dat om in melk en kaas, dus die koolstof eet je op. Voorbeeld: *Forest Garden* van Martin Crawford (Devon) UK daar ging de koolstof in 20 jaar van 3 naar 12%. Dat is een extreem snelle verhoging, zonder externe input.

Conclusies in de groep:

- Ieder *kan* in zijn /haar achtertuin, park, wijk beginnen met bloemen en voedselbosprincipes. In de stad is nu meer biodiversiteit dan in landbouw gebieden.
- Ook als je kan: (evt. gezamenlijk) een stukje land kopen en zelf aanplanten. Er zijn mogelijkheden in Ruimtelijke Ordening door o.a. de nieuwe omgevingswet voor gemeentes en provincies die in 2021 van kracht wordt; o.a. natuur, open landschap, voorwaarden voor landbouw, natuurontwikkeling, recreatief medegebruik zullen daarin geregeld worden.
- Wat er mogelijk is wat betreft bos en planten in jouw gebied wordt bepaald door de waterspiegel en je grondsoort.
- Werk in voedselbos: sturen van vegetaties, begeleid observeren. Een bos-ecosysteem werkt zelf dus slim ordenen.
- Hoe start je financieel: gemakkelijk, je kan je baan houden, 0,5 dag per week voor je bos kan je er gemakkelijk bij doen. Je kan ook crowdfunding proberen. Wouter leeft nu van het bos en geeft daarnaast cursussen, lezingen, doet projecten en ontwerpen.
- Waar haal je kennis: bijv. Martin Crawford geeft lezingen in Nederland dit najaar.
- Oogst afzet: restaurant, plukparadijs, later zelfoogst en andere vormen, nog aan het zoeken. Voorbeeld: voedselbos Schijndel, daar is catering bedrijf bij betrokken, bos van 20ha, er wordt pacht betaald.
- We kunnen Nederland zelf voeden, met een iets ander eetpatroon. Bij voedselbos ga je van of/of naar en/en.
- Boeren moeten hard werken, er stoppen er steeds meer, er is veel gemeenschapsgeld mee gemoeid. Hoe zou het zijn als ze anders gingen werken en beter betaald worden? Beweging van onderaf, met elkaar (cultuurverandering). Boer in beweging meenemen zodat ze het anders kunnen doen en meer kunnen verdienen.
- Lokale politiek: wat kan er in stad? Meekomen en meegaan, in praktijk bezig zijn en laten zien. 'Eet je uitzicht': beelden van waar wil je in wonen. Voedsel gaat over iedereen, voedsel verbindt, ook met onze omgeving, op alle lagen verbinden aan de hand van inspirerende voorbeelden. Mensen op beleidsniveau meenemen.